

ELi ökomärgis määrdeainetele

Komisjoni otsus (EL) 2018/1702, kehtib kuni 31.01.2024

ELi ökomärgisega määrdeained on keskkonnasäästlikud alternatiivid tavapärasele määrdeainetele, mille eesmärk on vähendada laiaulatuslike keskkonnanormide järgimise abil negatiivset mõju meie bioloogilisele mitmekesisusele. ELi ökomärgis läheneb terviklikult kriteeriumitele, mille eeskirjad sõltuvad olulusringi analüüsist. Nende kriteeriumide eesmärk on edendada selliste toodete arendamist, mis avaldavad veekeskkonnale vähe mõju, sisaldavad ohtlikke aineid piiratud koguses ning toimivad sama hästi või paremini kui turul olevad tavapärased määrdeained.

Innustades kasutama paremaid tehnilisi lahendusi ja stimuleerides veelgi nõudlust ringlussevõetavate materjalide järele, tuleks nende kriteeriumidega püüda lihtsustada ka üleminekut ringmajandusele kooskõlas Euroopa strateegiaga plasti kohta ringmajanduses.

„Määrdeaine“ all mõistetakse kriteeriumite dokumendis toodet, mis vähendab hõõrdumist, kleepumist, kuumust, kulumist või korrosiooni, kui seda kantakse eseme pinnale või kahe üksteise suhtes liikuva eseme vahele, või mis võib edasi anda mehhaanilist jõudu. Sellesse tooterühma kuuluvad kõik järgmiste alarühmade määrdeained: a) täielikult keskkonda sattuvate määrdeainete alarühm, kuhu kuuluvad saeketiõlid, trossimäärdeained, vormimäärdeained, täielikult keskkonda sattuvad määrderasvad ja muud täielikult keskkonda sattuvad määrdeained; b) osaliselt keskkonda sattuvate määrdeainete alarühm, kuhu kuuluvad masinaõlid, mida kasutatakse lahtiste mehhanismide puhul, dedvudõlid, kahetaktiliste mootorite õlid, ajutised korrosioonikaitseained ning osaliselt keskkonda sattuvad määrderasvad; c) juhuslikult keskkonda sattuvate määrdeainete alarühm, kuhu kuuluvad hüdraulilised süsteemid, metallitöötlusvedelikud, suletud mehhanismides kasutatavad masinaõlid ning juhuslikult keskkonda sattuvad määrderasvad.

Kitsaskohad ja lahendused

ELi ökomärgis käsitleb nelja peamist keskkonnaalast kitsaskohta, mis võivad tekkida määrdeainete tootmise ja kasutamise käigus.

Mõjud

Probleem

ELi ökomärgise lahendus

1. mõju: ohtlike ainete keskkonnaalased kitsaskohad

Mõned tavapärastes määrdeainetes leiduvad mürgised ained avaldavad keskkonnale kahjulikku mõju.

ELi ökomärgise saanud lõpptoode ei tohi sisaldada aineid, mis on nii biolagunematud kui ka bioakumuleerumisvõimelised. Siiski võib määrdeaine sisaldada ühte või mitut ainet, mis on teatud määral lagunevad ja bioakumuleerumisvõimelised või tegelikult bioakumuleeruvad kindlaksmääratud kumulatiivse massikontsentratsioonini. Lisaks on ELi ökomärgisega määrdeainetes rangelt piiratud ohtlike ainete sisaldus ja keelatud kantserogeensed ained (lõpptootes teatavas koguses olenevalt ohust). Näiteks ei tohi ained olla kantserogeensed, mutageensed või reproduktiivtoksilised ega kujutada endast ägedat ohtu mis tahes eluorganismiga otse või kaudselt kokku puutudes. Kriteeriumid tagavad ka selle, et üldine veekeskonda ohustav mürgisus on piiratud, sest kehtestatud on veekeskonda ohustava mürgisusega seotud kumulatiivsed piirnormid massiprotsentides tootes sisalduvate ainete või koostisosade puhul.

2. mõju: raadamine ja looduslike ökosüsteemide kahjustamine

Paljud tavalistes määrdeainetes kasutatavad ained on saadud palmiõlist, mis on sageli pärit mittesäästvatel istandustel.

Raadamise ennetust ja looduslike ökosüsteemide säilitamist aitab edendada ELi ökomärgisega määrdeainete vastavus palmiõli säästva tootmise sertifitseerimissüsteemide nõuetele, näiteks Säästliku Palmiõli Ümarlaua (RSPO) või samaväärse tootmissüsteemi sertifikaadi nõuetele. Need süsteemid tegelevad mullale avaldatava keskkonnamõjuga, elurikkusega, orgaaniliste süsinikuvarudega ja loodusressursside kaitsega.

Juhul kui on kasutatud terminit „biotoorainel põhinev“ või „biomäärdeaine“, peab biotoorainel põhineva süsiniku minimaalne sisaldus lõpptootes olema 25%.

3. mõju: tooraine kaevandamine ja töötlemine

Ringlussevõetud materjali sisalduse nõudega vähendame primaarallikatest pärit toormaterjali kasutamist.

ELi ökomärgis, mis on kooskõlas ringmajanduse tegevuskavaga, aitab vähendada prügilasse ladestavate jäätmete hulka, sest edendab ringlussevõetud plasti kasutamist määrdeainete pakendites. ELi ökomärgisega määrdeaine pakendid peavad olema vähemalt 25% ulatuses tehtud tarbimisjärgsest plastist. Tarbijatele peavad olema kättesaadavad ka selged juhised selle kohta, kuidas määrdeainete pakendeid ja mahuteid nõuetekohaselt kõrvaldada.

Lisateave ...

ökomärgise andmise süsteemi, võimaluste, asjaosaliste, taotlemise kohta:

<http://ec.europa.eu/environment/ecolabel>

#ringmajandus
www.ecolabel.eu

Kitsaskohad ja lahendused

ELi ökomärgis käsitleb nelja peamist keskkonnaalast kitsaskohta, mis võivad tekkida määrdeainete tootmise ja kasutamise käigus.

Mõjud

Probleem

ELi ökomärgise lahendus

4. keskkonnamõju: kasutustõhusus ja jäätmete

Doseerimisjuhiste ja mõõtmeseadmete puudumine võib põhjustada määrdeainete liigkasutust ja tahtmatut raiskamist.

ELi ökomärgis piirab määrdeainete liigkasutust ja tahtmatut raiskamist doseerimisjuhendite abil, mis on pakendile trükitud või lisatud eraisikust lõpptarbijale müüdavatele toodetele. Erasisikust lõpptarbijatele müügiks mõeldud määrdeainete pakendil ja mahutil peab olema vastav konstruktsioon, näiteks pikendussüsteem või kitsas väljavooluava, et vältida mahavalgumist kasutamise ajal.

Määrdeaine peab vastama tehnilise taseme miinimumnõuetele, et tagada toote optimaalne kasutus ja et tulemuste saavutamiseks ei ole vaja suuri koguseid. Näiteks peab kasutusotstarbe nõuetele vastavust“ tõendama vähemalt üks „taotleja kliendi kinnitus“ trossimäärete, vormimäärete, täielikult keskkonda sattuvate määrderasvade, muude täielikult keskkonda sattuvate määrdeainete, dedvudõlide ja metallitöötlusvedelike puhul.

Lisateave...

ökomärgise andmise süsteemi, võimaluste, asjaosaliste, taotlemise kohta: <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel>

#ringmajandus
www.ecolabel.eu